
Dokument ta' sessjoni

A9-0017/2024

30.1.2024

RAPPORT INTERIM

dwar il-proposta għal deċiżjoni tal-Kunsill dwar il-konklużjoni, f'isem l-Unjoni Ewropea, tal-Ftehim Qafas Avvanzat bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha, minn naħha wahda, u r-Repubblika taċ-Ċili, min-naħha l-oħra (COM(2023)0432 – C9-0467/2023 – 2023/0260R(NLE))

Kumitat ghall-Affarijiet Barranin
Kumitat ghall-Kummerċ Internazzjonali

Rapporteurs: María Soraya Rodríguez Ramos, Samira Rafaela

WERREJ

Paġna

MOZZJONI GHAL RIŻOLUZZJONI TAL-PARLAMENT EWROPEW	3
NOTA SPJEGATTIVA	16
ANNESS: ENTITAJIET JEW PERSUNI LI R-RAPPORTEURS IRČEVEW KONTRIBUT MINGHANDHOM	20
OPINJONI TAL-KUMITAT GHALL-AGRIKOLTURA U L-IŻVILUPP RURALI	22
INFORMAZZJONI DWAR L-ADOZZJONI FIL-KUMITAT RESPONSABBLI	29
VOTAZZJONI FINALI B'SEJHA TAL-ISMIJET FIL-KUMITAT RESPONSABBLI	30

MOZZJONI GHAL RIŽOLUZZJONI TAL-PARLAMENT EWROPEW

**dwar il-proposta għal deċiżjoni tal-Kunsill dwar il-konklużjoni, f'isem l-Unjoni Ewropea, tal-Ftehim Qafas Avvanzat bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha, minn naħa wahda, u r-Repubblika taċ-Ċili, min-naħha l-oħra
(COM(2023)0432 – C9-0467/2023 – 2023/0260R(NLE))**

Il-Parlament Ewropew,

- wara li kkunsidra l-proposta għal deċiżjoni tal-Kunsill (COM(2023)0432),
- wara li kkunsidra l-abbozz tal-Ftehim Qafas Avvanzat bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha, minn naħha wahda, u r-Repubblika taċ-Ċili, min-naħha l-oħra,
- wara li kkunsidra d-Dikjarazzjoni Kongunta dwar id-Dispożizzjonijiet dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli li tinsab fil-Ftehim Qafas Avvanzat bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha, minn naħha wahda, u r-Repubblika taċ-Ċili, min-naħha l-oħra, li hija meħmuża mal-Ftehim Qafas Avvanzat,
- wara li kkunsidra l-Ftehim Interim dwar il-Kummerċ bejn l-Unjoni Ewropea u r-Repubblika taċ-Ċili,
- wara li kkunsidra l-Ftehim ta’ Assoċjazzjoni bejn il-Komunità Ewropea u l-Istati Membri tagħha, minn naħha wahda, u ċ-Ċili, min-naħha l-oħra¹, li dahal fis-seħħ fl-1 ta’ Marzu 2005, u li se jiġi sostitwit mill-Ftehim Qafas Avvanzat,
- wara li kkunsidra l-Ftehim dwar il-Kummerċ tal-Inbid u l-Ftehim dwar il-Kummerċ tal-Ispirti u x-Xorb Aromatizzat, li qabel kienu annessi mal-Ftehim ta’ Assoċjazzjoni u se jiġu inkorporati fil-Ftehim Qafas Avvanzat,
- wara li kkunsidra d-direttivi ta’ negozjati tat-13 ta’ Novembru 2017 għan-negozjati dwar Ftehim ta’ Assoċjazzjoni modernizzat maċ-Ċili mahruġa mill-Kunsill u ppubblikati fit-22 ta’ Jannar 2018,
- wara li kkunsidra r-rakkmandazzjoni tiegħu tat-13 ta’ Ġunju 2018 lill-Kunsill, lill-Kummissjoni u lill-Viċi President tal-Kummissjoni/Rappreżentant Għoli tal-Unjoni għall-Affarijiet Barranin u l-Politika ta’ Sigurtà dwar in-negozjati rigward il-modernizzazzjoni tal-Ftehim ta’ Assoċjazzjoni UE-Ċili²,
- wara li kkunsidra r-rakkmandazzjoni tiegħu tal-14 ta’ Settembru 2017 lill-Kunsill, lill-Kummissjoni u lis-Servizz Ewropew għall-Azzjoni Esterna dwar in-negozjati rigward il-modernizzazzjoni tal-pilastru tal-kummerċ tal-Ftehim ta’ Assoċjazzjoni UE-Ċili³,
- wara li kkunsidra l-komunikazzjoni konguġnta tal-Kummissjoni u tar-Rappreżentant Għoli tal-Unjoni għall-Affarijiet Barranin u l-Politika ta’ Sigurtà tal-20 ta’ Ġunju 2023

¹ GU L 352, 30.12.2002, p. 3.

² GU C 28, 27.1.2020, p. 121.

³ GU C 337, 20.9.2018, p. 113.

intitolata “Strategija Ewropea ta’ Sigurtà Ekonomika” (JOIN(2023)2020),

- wara li kkunsidra l-komunikazzjoni kongunta tal-Kummissjoni u r-Rappreżentant Gholi tal-Unjoni ghall-Affarijiet Barranin u l-Politika ta’ Sigurtà tas-7 ta’ Ĝunju 2023 intitolata “Aġenda Ģdida għar-Relazzjonijiet bejn l-UE u l-Amerika Latina u l-Karibew” (JOIN(2023)0017),
- wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tat-22 ta’ Ĝunju 2022 intitolata “Is-sahħa tas-shubiji tal-kummerċ: flimkien għal tkabbir ekonomiku ekologiku u ġust” (COM(2022)0409),
- wara li kkunsidra l-komunikazzjoni kongunta tal-Kummissjoni u tar-Rappreżentant Gholi tal-Unjoni ghall-Affarijiet Barranin u l-Politika ta’ Sigurtà tal-1 ta’ Dicembru 2021 intitolata “Il-Portal Globali” (JOIN(2021)0030),
- wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tat-18 ta’ Frar 2021 intitolata “Rieżami tal-Politika Kummerċjali - Politika Kummerċjali Miftuħha, Sostenibbli u Assertiva” (COM(2021)0066),
- wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tal-11 ta’ Dicembru 2019 intitolata “Il-Patt Ekologiku Ewropew” (COM(2019)0640),
- wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tas-6 ta’ Ottubru 2022 dwar l-eżitu tar-rieżami tal-Kummissjoni tal-Pjan ta’ Azzjoni ta’ 15-il Punt dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli⁴,
- wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tieghu tat-23 ta’ Ĝunju 2022 dwar il-futur tal-politika ta’ investiment internazzjonali tal-UE⁵,
- wara li kkunsidra l-Valutazzjoni tal-Impatt tal-24 ta’ Mejju 2017 li takkumpanja r-Rakkomandazzjoni Kongunta għal Deċiżjoni tal-Kunsill li tawtorizza lill-Kummissjoni Ewropea u lir-Rappreżentant Gholi tal-Unjoni ghall-Affarijiet Barranin u l-Politika ta’ Sigurtà biex jifthu negozjati u jinnegozjaw Ftehim ta’ Assoċjazzjoni modernizzat mar-Repubblika taċ-Ċili (SWD(2017)0173),
- wara li kkunsidra l-Valutazzjoni tal-Impatt għas-Sostenibbiltà tas-7 ta’ Mejju 2019 b’Appoġġ għan-Negozjati għall-Modernizzazzjoni tal-Parti Kummerċjali tal-Ftehim ta’ Assoċjazzjoni maċ-Ċili,
- wara li kkunsidra d-Dikjarazzjoni tas-Summit 2023 bejn l-UE u l-Komunità ta’ Stati tal-Amerika Latina u tal-Karibew (CELAC) li sar fi Brussell fis-17 u t-18 ta’ Lulju 2023,
- wara li kkunsidra d-dikjarazzjoni magħmula mill-President tal-Kummissjoni Ursula von der Leyen mal-President Ċilen Gabriel Boric tal-14 ta’ Ĝunju 2023,
- wara li kkunsidra r-Riżoluzzjoni ES-11/1 tal-Assemblea Ĝenerali tan-NU tat-2 ta’ Marzu 2022 intitolata “L-aggressjoni kontra l-Ukrajna”,

⁴ GU C 132, 14.4.2023, p. 99.

⁵ GU C 32, 27.1.2023, p. 96.

- wara li kkunsidra l-Konvenzjoni tan-NU dwar id-Diversità Bijologika u l-Qafas Globali tal-Bijodiversità ta' Kunming-Montreal tal-2022,
  - wara li kkunsidra l-Konvenzjoni Qafas tan-Nazzjonijiet Uniti dwar it-Tibdil fil-Klima (UNFCCC) u l-Ftehim ta' Pariġi, adottati waqt il-21 Konferenza tal-Partijiet ghall-UNFCCC, fit-12 ta' Dicembru 2015,
  - wara li kkunsidra d-Dikjarazzjoni tan-NU dwar id-Drittijiet tal-Popli Indiġeni (UNDRI),
  - wara li kkunsidra l-konvenzjonijiet tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol (ILO), b'mod partikolari l-Konvenzjoni 169 tal-ILO dwar il-Popli Indiġeni u Tribali,
  - wara li kkunsidra l-konklużjonijiet taż-żjara fċ-Ċili ta' żewġ delegazzjonijiet *ad hoc* tal-Kumitat ghall-Affarijiet Barranin fid-19 u l-20 ta' Ĝunju 2023, u tal-Kumitat ghall-Kummerċ Internazzjonali mit-23 sal-25 ta' Mejju 2022,
  - wara li kkunsidra l-Memorandum ta' Qbil bejn l-Unjoni Ewropea u r-Repubblika taċ-Ċili dwar Shubija Strategika dwar Ktajjen tal-Valur Sostenibbli tal-Materja Prima, iffirmat fi Brussell fit-18 ta' Lulju 2023,
  - wara li kkunsidra d-Dikjarazzjoni Kongunta tal-Ministri ghall-affarijiet interni tal-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea u l-Ministri responsabbi għal kwistjonijiet ta' sigurtà tal-Istati Membri tal-Kumitat Latin-Amerikan għas-Sigurtà Interna (Dikjarazzjoni Kongunta UE-CLASI) tat-28 ta' Settembru 2023,
  - wara li kkunsidra l-istratgeġja nazzjonali ghall-litju ppreżentata mill-Gvern Ċilen fl-20 ta' April 2023,
  - wara li kkunsidra t-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea (TUE), u b'mod partikolari t-Titolu V tiegħi dwar l-azzjoni esterna tal-Unjoni,
  - wara li kkunsidra t-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (TFUE), u b'mod partikolari l-Artikoli 91, 100(2), 207 u 212 tiegħi, flimkien mal-Artikolu 218,
  - wara li kkunsidra l-Artikolu 105(5) tar-Regoli ta' Proċedura tiegħi,
  - wara li kkunsidra l-opinjoni tal-Kumitat ghall-Agrikoltura u l-Iżvilupp Rurali,
  - wara li kkunsidra r-rapport interim tal-Kumitat ghall-Affarijiet Barranin u tal-Kumitat ghall-Kummerċ Internazzjonali (A9-0017/2024),
- A. billi l-instabbiltà internazzjonali attwali tenfasizza l-htieġa li l-UE tagħti hajja ġdida lis-shubijiet tagħha ma' pajjiżi demokratici u tal-istess fehma li jħaddnu l-istess valuri sabiex issaħħa l-awtonomija strategika miftuħha tagħha, tiddiversifika l-katini tal-provvista tagħha, tiżgura access ghall-materja prima kritika u tikkoopera fil-fora multilaterali kollha biex tipproteġi l-ordni internazzjonali bbażat fuq ir-regoli abbaži tal-paċċi, l-istat tad-dritt u l-iżvilupp sostenibbli;
- B. billi ċ-Ċili u l-UE huma shab mill-qrib biex jindirizzaw l-isfidi regionali u globali u huma magħquda minn valuri kondiviżi universali bħad-demokrazija u d-drittijiet tal-

bniedem, u rabtiet kulturali, ekonomiči u političi; billi ċ-Ċili huwa sieħeb affidabbli u importanti ħafna tal-UE;

- C. billi l-Ftehim Qafas Avvanzat modernizzat UE-Ċili (“il-Ftehim”) jippromwovi valuri u prinċipji komuni, għandu l-potenzjal li jsaħħa b’mod konsiderevoli l-kooperazzjoni bejn iċ-Ċili u l-UE, jestendiha għal oqsma ġodda, u li joffri appoġġ reċiproku biex jiġu indirizzati sfidi globali ġodda;
- D. billi żewġ proġetti kbar maċ-Ċili qed jiġu implementati bħala parti mill-istrategija tal-Global Gateway tal-UE: l-inizjattiva Tim Ewropa għall-iżvilupp tal-idrogenu rinnovabbli fī-ċ-Ċili, b’baġit inizjali ta’ EUR 225 miljun; u l-inizjattiva għall-iżvilupp ta’ ktajjen tal-valur tal-materja prima kritika għal-litju u r-ram;
- E. billi laqgħa ministerjali bejn l-UE u l-Kumitat Latin-Amerikan għas-Sigurtà Interna (CLASI), li ċ-Ċili huwa membru tiegħu, saret fi Brusell fit-28 ta’ Settembru 2023, u din wasslet għall-adozzjoni ta’ dikjarazzjoni konguṇta dwar il-ħtieġ li tissahħa il-kooperazzjoni dwar is-sigurtà u l-ġlieda kontra t-traffikar tad-droga;
- F. billi l-UE hija t-tielet l-akbar sieħeb kummerċjali taċ-Ċili u hija l-akbar sors ta’ investiment dirett barrani tiegħu; billi l-Ftehim ta’ Assoċjazzjoni UE-Ċili, li ilu fis-seħħ mill-2003, espanda b’mod sinifikanti l-kummerċ bilaterali u issa jeħtieġ li jiġi modernizzat sabiex jingieb f’konformità mal-istandardi internazzjonali; billi l-UE u ċ-Ċili jikkondividu impenn li jippromwovu sistema kummerċjali multilaterali miftuħa, sostenibbli, ibbażata fuq ir-regoli u l-valuri li għandha fil-qalba tagħha l-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ (WTO);
- G. billi ċ-Ċili huwa wieħed mill-aktar ekonomiji miftuħa tad-dinja u jiddependi ħafna fuq il-kummerċ internazzjonali; billi ċ-Ċili għandu waħda mill-aktar ekonomiji prosperi tal-Amerka Latina, filwaqt li l-inugwaljanza soċjoekonomika għadha għolja;
- H. billi l-ahħar rapporti tan-NU jindikaw⁶ li s-sehem tal-Amerka Latina u tal-Karibew fl-esportazzjonijiet globali tal-manifattura ma qabiżx 5 % f’dawn l-ahħar 20 sena, u dan juri li r-reġjun għandu defiċit kummerċjali persistenti u li qed jikber fl-esportazzjonijiet tal-manifattura;
- I. billi ċ-Ċili għandu wħud mill-aħjar kundizzjonijiet naturali madwar id-dinja għall-produzzjoni tal-idrogenu ekoloġiku; billi l-Gvern taċ-Ċili adotta strategija ambizzjuża għall-idrogenu ekoloġiku li għandha l-ġhan li tagħmel miċ-Ċili wieħed mill-aqwa produtturi tal-idrogenu ekoloġiku fid-dinja;
- J. billi l-litju huwa materja prima strateġika; billi ċ-Ċili huwa t-tieni l-akbar produttur tal-litju fid-dinja u għandu l-akbar riżervi tal-litju madwar id-dinja; billi ċ-Ċili digħi huwa l-akbar fornitur tal-litju għall-UE b’distakk qawwi mill-pajjiżi l-oħra; billi ċ-Ċili huwa wkoll l-akbar produttur dinji tar-ram; billi l-Gvern Ċilen adotta strategija ambizzjuża għal-litju bl-ġhan li tiżdied il-produzzjoni tal-litju taċ-Ċili; billi huwa fl-interess kemm taċ-Ċili kif ukoll tal-UE li titrawwem il-kapaċită taċ-Ċili li jibni l-kapaċită industrijali domestika tiegħu stess f’dan is-settur, b’mod partikolari billi jiggenera valur miżjud

⁶ <https://www.cepal.org/en/pressreleases/goods-exports-latin-america-and-caribbean-increase-20-2022-growth-down-previous-year>; <http://repositorio.cepal.org/handle/11362/48651>.

permezz tal-ipproċessar domesiku u t-trasformazzjoni tal-materja prima;

- K. billi l-agrikoltura u l-estrazzjoni huma setturi ewlenin għall-ekonomija Ċilena; billi l-valutazzjoni tal-impatt għas-sostenibbiltà indikat li l-estrazzjoni tal-litju fiċ-Ċil hija kkonċentrata f'reġjuni skarsi tal-ilma, żoni li fil-biċċa l-kbira huma popolati minn komunitajiet rurali u indiġeni; billi żieda mhux ikkontrollata u mhux sostenibbli fil-produzzjoni tal-minjieri u tal-agrikoltura jista' jkollha impatti negattivi; billi dawn ir-riskji jridu jiġu indirizzati bir-reqqa u mmonitorjati mill-qrib;
- L. billi l-politiki kummerċjali u ta' investiment għandhom jikkontribwixxu biex l-istandardi soċċjali, ambjentali u tat-trattament xieraq tal-annimali jogħlew u jiżguraw ir-riСПetti shiħi għad-drittijiet fundamentali, inkluži l-komunitajiet lokali u d-drittijiet tal-popli indiġeni, id-dritt għal ikel u ilma adegwat u d-drittijiet tal-bdiewa u ta' persuni oħra li jaħdmu fiż-żoni rurali; billi l-aproċċ tal-UE għall-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli għandu l-ghan li jikkontribwixxi għall-implimentazzjoni effettiva tad-drittijiet fundamentali tax-xogħol tal-ILO u tal-Ftehim ta' Parigi;
- M. billi l-UE rriforġat id-dispożizzjonijiet dwar il-protezzjoni tal-investiment, issostitwiet il-mekkaniżmu għas-soluzzjoni tat-tilwim bis-Sistema ta' Qorti tal-Investiment u nediet neqozjati multilaterali għal qorti tal-investiment, li huma passi sinifikanti fid-direzzjoni t-tajba għal politika ta' investiment modernizzata u sostenibbli; billi s-Sistema ta' Qorti tal-Investiment se tissostitwixxi t-trattati bilaterali antiki dwar il-protezzjoni tal-investiment li ċ-Ċil hija kkonkluda ma' 16-il Stat Membru tal-UE;
- N. billi l-Kunsill ippubblika s-sett shiħi ta' direttivi ta' neqozjati għall-Ftehim, għall-ewwel darba għal din ix-xorta ta' ftehim li jkopri kwistjonijiet politici u kummerċjali, u b'hekk wieġeb għas-sejhiet għal aktar trasparenza u komunikazzjoni ahjar tal-kontenut u l-objettivi tan-neqozjati;

Il-kooperazzjoni bireġjonali

1. Jenfasizza s-sinifikat geopolitiku ta' relazzjonijiet bireġjonali b'saħħithom bejn l-UE u l-pajjiżi tal-Amerika Latina u l-Karibew, u l-importanza politika ta' relazzjonijiet bilaterali robusti bejn l-UE u c-Ċil hija bbażati fuq, fost l-oħrajn, il-modernizzazzjoni tal-ftehim ta' assoċjazzjoni; jenfasizza l-valur geopolitiku tal-Ftehim fid-dawl tal-preżenza ta' atturi oħra, bhaċ-Ċina;
2. Jilqa' s-Summit UE-CELAC ta' Lulju 2023 u l-impenn biex din is-shubija strategika tkompli tigi approfondita abbażi ta' valuri u princiċċi kondivizi kif ukoll fuq rabtiet storiċi, lingwistiċi, kulturali u soċċjali; jisħaq fuq is-sinifikat ta' djalogu bireġjonali u japprezzza r-rwol kostruttiv taċ-Ċil f'dan id-djalogu bireġjonali, kif ukoll fil-livell multilaterali;
3. Jenfasizza li l-istrategja tal-UE għall-Amerika Latina u l-Karibew jeħtieg li tigi implementata malajr fuq il-bażi tal-prioritajiet kongħunti; jenfasizza l-importanza li jingħaqdu l-forzi mal-pajjiżi tas-CELAC biex jiġu promossi u garantiti l-paċċi u s-sigurtà, id-demokrazija, l-istat tad-dritt, id-drittijiet tal-bniedem u l-iżvilupp, kif ukoll jiġu indirizzati sfidi globali bħat-tibdil fil-klima, il-kriżi tal-bijodiversità, il-migrazzjoni, il-vjolenza abbażi tal-ġeneru u l-korruzzjoni;

4. Jilqa' t-thabbira ta' pakkett finanzjarju ta' EUR 45 biljun biex jappoġġja tranzizzjoni ekologika ġusta, trasformazzjoni digitali inklużiva, żvilupp tal-bniedem u reziljenza tas-sahħha fl-Amerka Latina u l-Karibew, u b'mod partikolari jilqa' l-fatt li l-proġett għall-iżvilupp tal-Fond għall-Idrogenu Ekoloġiku fiċ-Čili għamel progress sinifikanti; jappella għall-implimentazzjoni rapida tal-aġenda ta' investiment tal-Global Gateway tal-UE fl-Amerka Latina u fil-Karibew abbaži tal-aproċċ ta' Tim Ewropa;
5. Jinnota li l-appoġġ tas-shab fl-Amerka Latina u l-Karibew kien u għadu siewi ħafna rigward il-votazzjoni fl-Assemblea Generali tan-NU dwar il-gwerra ta' aggressjoni mhux ġustifikata, mhux provokata u illegali tar-Russja kontra l-Ukrajna; jilqa' l-fatt li ċ-Čili vvota favur ir-riżoluzzjonijiet tal-Assemblea Generali tan-NU li jikkundannaw l-aggressjoni tar-Russja kontra l-Ukrajna; japprezza l-ghajnejha umanitarja pprovduta miċ-Čili lill-Ukrajna kif ukoll id-disponibbiltà ta' speċjalisti Čileni li jipparteċipaw fit-tnejhiha tal-mini fit-territorji tal-Ukrajna; iheġġeg li ċ-Čili jadotta huwa wkoll il-miżuri restrittivi adottati mill-pajjiżi tal-Punent kontra r-Russja;

Id-djalogu politiku u l-kooperazzjoni settorjali

6. Jenfasizza l-fatt li ċ-Čili huwa sieħeb ewlioni tal-UE fl-Amerka Latina u l-Karibew u jikkondividli valuri demokratici u hafna interassi komuni mal-UE;
7. Jinnota li l-Ftehim ta' Assoċjazzjoni UE-Čili tal-2002 kien storja ta' success, peress li jipprovdi qafas legali ċar għal djalogi regolari u jippermetti diskussioni dwar ħafna oqsma ta' interassi komuni;
8. Jinnota b'sodisfazzjon li l-Ftehim jirrifletti ħafna mir-rakkmandazzjonijiet tal-Parlament mahruġa qabel in-negozjati tal-Ftehim;
9. Jilqa' l-fatt li d-diplomazija parlamentari hija rikonoxxuta bħala pilastru tad-djalogu politiku maċ-Čili; ifaħħar ir-rwol ewlioni taċ-Čili fil-Parlament Andin kif ukoll fl-Assemblea Parlamentari Ewro-Latino-Amerikana;
10. Jissottolinja l-importanza, fil-kuntest tal-Ftehim, tal-ġlieda kontra kull xorta ta' ksur tad-drittijiet tal-bniedem u li jinquerdu b'mod effettiv id-diskriminazzjoni ekonomika u kwalunkwe diskriminazzjoni kontra l-popli indiġeni, il-haddiema migranti, il-persuni b'dizabbiltà, il-persuni LGBTI fost l-oħra, u kwalunkwe persuna vulnerabbli oħra; jilqa' l-fatt li l-Ftehim fih dispożizzjonijiet robusti dwar il-principji demokratici, id-drittijiet tal-bniedem u l-istat tad-dritt; jissottolinja l-importanza tal-infurzabbiltà tal-impenji tad-drittijiet tal-bniedem;
11. Itenni l-importanza tal-protezzjoni tad-drittijiet tal-popli indiġeni f'konformità mal-ftehimiet internazzjonali bħall-UNDRIP u l-Konvenzjoni 169 tal-ILO, inkluż ir-rispett tal-kunsens liberu, minn qabel u infurmat (FPIC) tal-komunitajiet lokali u tal-popli indiġeni;
12. Jissottolinja l-importanza tar-rispett u l-ħarsien tad-dritt għal-libertà ta' għaqda; jisħaq, f'dan ir-rigward, li r-rwol tad-disensuri tad-drittijiet tal-bniedem u tal-informati, fost l-oħra, huwa kruċjali u jehtieg li jiġi protett;
13. Jissottolinja li l-Ftehim għandu l-potenzjal li jsaħħa b'mod konsiderevoli l-

kooperazzjoni bejn iċ-Ċili u l-UE u jmexxiha lejn oqsma ġodda li jvarjaw miċ-ċiberkriminalità, u l-ġlieda kontra l-ħasil tal-flus u l-finanzjament tat-terrorizmu, għall-kooperazzjoni dwar kwistjonijiet polari;

14. Jilqa' l-fatt li l-Ftehim jipprevedi kooperazzjoni politika msaħħa dwar kwistjonijiet barranin u ta' sigurtà fost sfidi geopolitici, b'mod partikolari rigward il-ġlieda kontra l-proliferazzjoni tal-armi ta' qerda massiva;
15. Jissottolinja li l-kooperazzjoni mas-ħab internazzjonali hija pilastru ewlieni tal-aġenda tal-UE għas-sigurtà u d-difiża; jilqa' t-tnedija tad-djalogu bilaterali UE-Ċili dwar is-Sigurtà u d-Difiża; jitlob għall-approfondiment tal-kooperazzjoni dwar id-difiża u s-sigurtà maċ-Ċili, inkluż fil-qafas tal-Boxxla Strategika; japprezzza l-parteċipazzjoni taċ-Ċili mill-2004 fl-operazzjoni militari ta' ġestjoni tal-kriżijiet fil-Božnja-Herzegovina (Operazzjoni Althea);
16. Jirrimarka li l-Partijiet qablu li jikkooperaw u li jsir skambju tal-fehmiet fl-oqsma tal-migrazzjoni regolari u irregolari; iqis li l-iskambju tal-ahjar prattiki huwa ghoddha utli ħafna; jinnota li ċ-Ċili huwa destinazzjoni ewlenija għall-migrant minn pajjiżi oħra tal-Amerika Latina, b'mod partikolari l-Venezwela; jirrikonoxxi l-isforzi tal-Gvern Ċilen biex jintegra b'succcess il-popolazzjoni tal-migrant; jirrikonoxxi r-rwol importanti taċ-Ċili bhala l-President Pro Tempore tal-Proċess ta' Quito li jikkoordina rispons reġjonali għall-kriżi tal-migrazzjoni Venezwelana;
17. Jinsab imħasseb dwar iż-żieda fil-kriminalità organizzata u t-traffikar tad-droga fl-Amerika Latina u l-Karibew, it-traffikar dejjem aktar prominenti tad-drogi fiċ-Ċili kif ukoll il-kwantitatiet bla preċedent ta' drogi illeċċi traffikati lejn l-UE mir-reġjun; jitlob żieda sostanzjali fil-kooperazzjoni bireġjonali biex jiġi miġgieled dan it-theddid; iqis li huwa importanti li l-Ftehim ikun fih dispożizzjonijiet dwar il-kooperazzjoni fil-ġlieda kontra l-kriminalità organizzata u t-traffikar tad-droga sabiex jiġi zgurat approċċ integrat, ibbażat fuq l-evidenza u effettiv;
18. Jenfasizza li kemm l-UE kif ukoll iċ-Ċili impenjaw ruħhom li jagħmlu lill-Ewropa u liċ-Ċili newtrali għall-klima sal-2050; jilqa' l-impenn li tissaħħaħ il-kooperazzjoni fil-ġlieda kontra l-kriżi klimatika skont il-UNFCCC u li jiġu implementati b'mod effettiv il-Ftehim ta' Parigi dwar it-Tibdil fil-Klima, il-protezzjoni tal-ambjent u l-ġestjoni sostenibbli tar-riżorsi naturali, inkluż fil-qafas tal-Konvenzjoni tan-NU dwar id-Diversità Bijologika; jishaq li dan l-impenn irid jiġi rifless b'miżuri konkreti bhala parti mill-implementazzjoni tal-Ftehim;
19. Jirrikonoxxi l-importanza tal-kooperazzjoni dwar in-navigazzjoni ċivili bis-satellita, l-osservazzjoni tad-Dinja u attivitajiet spazjali oħra; jappoġġja l-ħidma taċ-Ċentru ta' Informazzjoni Galileo reġjonali fiċ-Ċili fil-monitoraġġ tal-inizjattivi lokali u reġjonali ta' navigazzjoni bis-satellita, jidentifika swieq u partijiet ikkonċernati potenzjali, u jipprovd appoġġ lill-utenti fl-iżvilupp ta' applikazzjonijiet ġodda permezz ta' kooperazzjoni bejn l-industrija tal-Amerika Latina u dik Ewropea; jilqa' t-tħabbira reċenti dwar l-introduzzjoni ta' strategija reġjonali Copernicus fl-Amerika Latina u l-Karibew, inkluż ċentru tad-data reġjonali Copernicus fiċ-Ċili;
20. Japprezzza l-potenzjal għall-approfondiment ulterjuri tal-kooperazzjoni fl-oqsma tar-riċerka xjentifika, l-iżvilupp teknoloġiku u l-innovazzjoni, iż-żgħażaq għad-dokumenti;

21. Jirrikonoxxi l-impenn li jiġu rispettati l-konvenzionijiet tal-ILO u li jsir skambju ta' informazzjoni dwar metodi li jkejlu l-faqar biex jiġu appoġġjati politiki bbażati fuq l-evidenza; iħegġeg l-iskambju tal-aħjar prattiki meta jitqies il-livell għoli ta' inugwalanza fl-introjtu taċ-Ċili;
22. Jilqa' l-impenn kongunt tant mehtieg biex tinkiseb l-Αgenda 2030 ghall-Iżvilupp Sostenibbli tan-Nazzjonijiet Uniti u l-Għanijiet ta' Žvilupp Sostenibbli tagħhom, peress li huma kruċjali biex jiġu indirizzati l-isfidi tal-lum filwaqt li ħadd ma jithalla jibqa' lura;

Il-pilastru tal-kummerċ u l-investiment

23. Jilqa' l-Ftehim bħala sinjal importanti li jappoġġja l-kummerċ miftuħ, ġust u bbażat fuq ir-regoli u l-valuri, fi żmien li fih il-frammentazzjoni ekonomika u l-protezzjoniżmu qed jiżdiedu; jemmen li l-Ftehim sejkun ta' beneficiċju reciproku u se jikkontribwixxi għat-tiġi tal-iż-żgħixx fit-tal-ġewwa;
24. Ifahħar in-natura ambizzjuha u komprensiva tal-pilastru tal-kummerċ u l-investiment tal-Ftehim, li jwettaq il-prioritajiet stabiliti fir-rakkomndazzjoni tal-Parlament tal-14 ta' Settembru 2017⁷; jinnota li 99% tal-linji tariffarji se jiġu liberalizzati kompletament u 'l fuq minn 95% tal-kummerċ bejn l-UE u ċ-Ċili se jkun mingħajr dazju skont il-Ftehim; jilqa' l-fatt li l-ftehim għie mmodernizzat abbażi tal-Ftehim ta' Facilitazzjoni tal-Kummerċ tad-WTO; jisħaq, f'dan ir-rigward, li huwa kruċjali li jiġi evitat piż-amministrattiv bla bżonn u li jiġu ssimplifikati l-proċeduri ta' esportazzjoni matul l-implementazzjoni tal-Ftehim;
25. Jilqa' l-fatt li l-kapitolu dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli (TSD) fih impenji ambizzju u vinkolanti dwar l-istandardi ambjentali u tax-xogħol; jiddispjaċi, madankollu, li l-ftehim għadu ma jirriflettix bis-sħiħ l-approċċ il-ġdid tal-UE dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli;
26. Jinnota li fid-dikjarazzjoni konġunta tagħhom dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli meħmuża mal-Ftehim, l-UE u ċ-Ċili jippenjaw ruħħom li jagħmlu rieżami tad-dispozizzjonijiet tal-Ftehim dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli mad-dħul fis-sejjh tal-Ftehim Kummerċjali Interim; jissottolin ja-importanza ta' rieżami ambizzju, biex il-ftehimiet jingiebu konformi mal-objettivi tal-Patt Ekologiku tal-UE u mal-Proposti ta' Riforma tal-UE dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli kif introdotti fil-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni tal-2022 intitolata “Is-saħħa tas-shubiji tal-kummerċ: flimkien għal tkabbir ekonomiku ekologiku u ġust”, li jaf iżżejjid dispozizzjonijiet biex jissahħħa il-mekkaniżmu ta' infurzar tal-kapitolu dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli, inkluż il-possibbiltà li tigi applikata fażi ta' konformità, u s-sanzjonijiet kummerċjali bhala miżura li tittieħed meta ma jkunx hemm għażla oħra f'każijiet ta' nuqqas ta' konformità mal-Ftehim ta' Parigi jew il-principji fundamentali tal-ILO u d-drittijiet fis-sejjh;

---

⁷ Ir-Rakkomandazzjoni tal-Parlament Ewropew tal-14 ta' Settembru 2017 lill-Kunsill, lill-Kummissjoni u lis-Servizz Ewropew għall-Azzjoni Esterna dwar in-negożjati rigward il-modernizzazzjoni tal-pilastru tal-kummerċ tal-Ftehim ta' Assoċjazzjoni UE-Ċili. ĠU C 337, 20.9.2018, p. 113.

27. Jistenna li r-rieżami jitwettaq fl-iskeda ta' żmien stabbilita mid-dikjarazzjoni kongunta u b'segwitu għal konsultazzjonijiet sinifikanti mal-partijiet ikkonċernati rilevanti kollha; jistieden lill-Kummissjoni żżomm lill-Parlament involut mill-qrib matul il-process ta' rieżami, f'konformità mal-obbligi tagħha skont l-Artikolu 218(10) tat-TFUE, u tqis bis-sħiħ il-kummenti possibbli mill-Parlament Ewropew;
28. Jinnota li fid-dikjarazzjoni kongunta, iż-żewġ naħat jimpennaw ruħhom li jikkunsidraw il-possibbiltà li jinkludu l-Ftehim ta' Parigi dwar it-Tibdil fil-Klima bħala element essenzjali tal-Ftehim fil-kuntest tar-rieżami tad-dispożizzjonijiet tal-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli;
29. jisħaq li pjан direzzjonali ta' implementazzjoni b'miri u stadji importanti konkreti għat-twettiq tagħhom, stabbilit bl-invoviment tas-soċjetà civili, ikun ghodda utli biex jiġu indirizzati l-isfidi tal-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli;
30. Jilqa' l-impenn tal-Partijiet li jippromwovu l-iżvilupp tal-kummerċ internazzjonali b'mod li jwassal għal xogħol deċenti għal kulħadd, b'mod partikolari n-nisa, iż-żgħażaq u l-persuni b'diżabbiltà, f'konformità mal-obbligi rispettivi tagħhom skont l-ILO;
31. Jilqa' r-rikonoxximent tal-għarfien u l-prattiki tal-popli indiġeni skont il-kapitolu dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli; jiddispjaċihi, madankollu, li l-Konvenzjoni Nru 169 tal-ILO u l-principju ta' Kunsens Liberu, Minn Qabel u Infurmat tan-NU, minqux fid-Dikjarazzjoni tan-NU dwar id-Drittijiet tal-Popli Indiġeni (UNDRIP), li jħaddnu d-drittijiet tal-popli indiġeni fir-relazzjonijiet kummerċjali, mħumiex imsemmija b'mod espliċitu;
32. Jilqa' l-inklužjoni ta' kapitolu awtonomu ddedikat għall-kummerċ u l-ġeneru, l-ewwel wieħed tat-tip tiegħu fi ftehim kummerċjali tal-UE, li jirrikonoxxi l-importanza li tīgħi inkorporata perspettiva tal-ġeneru fil-promozzjoni tat-tkabbir ekonomiku inkluživ, u rrwol ewlieni li l-politiki reattivi għal kwistjonijiet ta' ġeneru jista' jkollhom f'dan ir-rigward; jappoġġja bil-qawwa l-inklužjoni ta' għadd ta' impenji vinkolanti biex jiġu eliminati l-ostakli u d-diskriminazzjoni kontra n-nisa, jiġu promossi l-ugwaljanza bejn il-ġeneri u l-emanċipazzjoni tan-nisa u jīgi żgurat li l-kummerċ internazzjonali jkun ta' beneficijha għal kulħadd; jappoġġja bil-qawwa l-impenn għall-integrazzjoni tal-kunċiderazzjoni tal-ġeneru fil-politiki u l-istumenti kollha u l-impenn konġunt biex jiġu implementati b'mod effettiv l-obbligi tal-Konvenzjoni dwar l-Eliminazzjoni ta' Kull Forma ta' Diskriminazzjoni kontra n-Nisa kif ukoll l-issodisfar tal-Għan ta' Žvilupp Sostenibbli Nru 5 dwar l-ugwaljanza bejn il-ġeneri; jistenna li l-Kummissjoni tibni fuq dan il-preċedent fin-negożjati kummerċjali futuri kollha;
33. Jirrikonoxxi l-eliminazzjoni tat-tariffi fuq l-esportazzjonijiet tal-UE, li teżenta 99,9 % tal-esportazzjonijiet mit-tariffi, u li tista' tkun favorevoli għall-produtturi tal-Unjoni ta' prodotti agroalimentari ta' kwalità għolja; jilqa' l-fatt li l-kwot tariffarji għal-laham taċ-ċanga u dak tan-nagħaq, li huma t-tnejn prodotti sensittivi, ma għadhomx jinkludu żieda annwali awtomatika, peress li din hija sostitwita b'ammont fiss li se jiżgura aċċess għas-suq aktar stabbli għall-prodotti tal-laham taċ-Ċili fil-futur; jistieden lill-Kummissjoni taġġonna l-valutazzjoni tal-impatt kumulattiv tagħha dwar l-impatt tal-ftehimiet kummerċjali kollha fuq is-settur agrikolu tal-UE u, b'mod speċifiku, tevalwa l-

komponenti agrikoli tal-Ftehim flimkien ma' konċessjonijiet skont arrangamenti kummerċjali oħra eżistenti u ppjanati sabiex tiġi evitata l-akkumulazzjoni eċċessiva tagħhom;

34. Jirrikonoxxi l-isforzi li saru biex jiġu protetti prodotti agrikoli sensittivi tal-UE bħal-laham (laham taċ-ċanga, tat-tjur, tal-majjal u tan-nagħaq), certu frott u haxix (eż-żewm, meraq tat-tuffieħ, meraq tal-gheneb) u žejt taż-żeppu billi jiġi impost aċċess limitat u kkontrollat għal prodotti sensittivi ħafna li jużaw it-TRQs u jiġu eskużi z-zokkor u l-banana minn kwalunkwe liberalizzazzjoni tal-kummerċ bl-għan li tiġi protetta l-produzzjoni tal-UE;
35. Jirrikonoxxi li l-Ftehim jipproteġi 216-il Indikazzjoni Ĝeografika agrikola (IĞ) oħra tal-UE u 18-il IĞ Ċilena, minbarra l-ftehimiet eżistenti dwar l-inbejjed u l-ispirti, li jipproteġu 745 IĞ tal-UE ghall-inbejjed u 257 IĞ tal-UE ghall-ispirti u l-inbejjed aromatizzati; jenfasizza li l-estensjoni tal-indikazzjonijiet ġeografici mistiehma mill-UE u c-Ċili hija pass importanti 'l quddiem fil-protezzjoni tal-indikazzjonijiet ġeografici tal-UE fil-livell globali; jistieden lill-Kummissjoni tiżgura infurzar effettiv tar-regoli dwar il-protezzjoni tal-IĞ għall-prodotti tal-UE fiċ-Ċili u tikkunsidra li tespandi l-lista ta' prodotti tal-IĞ protetti;
36. Jilqa' l-inklužjoni ta' kapitolu ddedikat dwar sistemi tal-ikel sostenibbli li jippromwovu l-kooperazzjoni bilaterali u internazzjonali dwar sistema tal-ikel sostenibbli, inkluži dispozizzjonijiet dwar il-benessri tal-animali, il-ġlieda kontra l-ħela ta' ikel, l-eleminazzjoni gradwali tal-użu tas-sustanzi antimikrobiċi, is-sostenibbiltà tal-katina tal-ikel, u l-pestiċidi; jinnota b'mod partikolari l-impenji reċiproċi biex tinżamm l-eliminazzjoni gradwali tal-użu tal-antibijotici bħala promoturi tat-tkabbir, fis-seħħi fiċ-Ċili mill-2018; iheġġeg lill-Kummissjoni tagħmel użu shiħi mid-dispozizzjonijiet ta' kooperazzjoni li jinsabu f'dak il-kapitolu u tiffaċilita l-iskambju ta' informazzjoni dwar prattiċi agrikoli innovattivi sabiex l-ambizzjoni tagħha tkun tal-istess livell bħall-isforzi ta' sostenibbiltà tal-UE fil-leġiżlazzjoni dwar il-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima, il-bijodiversità u l-protezzjoni ambientali; jisħaq li din il-kooperazzjoni għandha tistinka wkoll biex jintlaħqu l-objettivi tal-Qafas Globali tal-Bijodiversità ta' Kunming-Montreal, adottata taħt il-Konvenzjoni dwar id-Diversità Bijologika tan-NU, li fost il-miri globali għall-2030 tinkludi l-objettiv li “jitnaqqas b'mill-inqas nofs ir-riskju generali mill-pestiċidi u s-sustanzi kimici perikoluži ħafna”;
37. Jemmen li l-politika kummerċjali tal-UE għandha tikkontribwixxi biex jinkisbu u jiġu implimentati flimkien l-ogħla standards tas-sikurezza tal-ikel, soċjali, ambientali, tal-benessri tal-animali u tad-drittijiet tal-bniedem; jistieden lis-Sottokunitat UE-Ċili għas-sistemi tal-ikel sostenibbli jiżviluppa pjan ta' kooperazzjoni ambizzjuża biex dawn jinkisbu;
38. Jilqa' l-fatt li l-Ftehim jinkludi l-mekkaniżmu ta' entità unika, għax jevita li kull Stat Membru jkollu jiffirma protokoll biex jesporta prodotti agroalimentari lejn iċ-Ċili, u b'hekk jittejjeb il-potenzjal generali tal-Ftehim u jitnaqqsu l-piżżejjiet u l-ispejjeż bla bżonn; jitlob li din il-miżura tiġi inkluża fi ftehimiet kummerċjali futuri;
39. Iheġġeg lill-UE u liċ-Ċili jikkunsidraw kooperazzjoni bilaterali jew multilaterali fl-iżvilupp ta' prattiċi ta' produzzjoni sostenibbli u ambientalment responsabbli u l-

iskambju tal-ahjar prattiki fir-riċerka, l-innovazzjoni u l-iżvilupp teknoloġiku; jilqa' l-intenzjoni taż-żewġ partijiet li jiskambjaw l-ġħarfien espert dwar l-iżvilupp u l-implementazzjoni tal-istandardi tal-benessri tal-animali;

40. Jistieden lill-Kummissjoni u lill-Istati Membri jiżguraw kundizzjonijiet ekwi għall-prodotti kollha tal-agrikoltura, tas-sajd u tal-akkwakultura kkummerċjalizzati fl-Unjoni irrispettivament mill-origini tagħhom, inkluži dawk li joriginaw fis-Ċili; jishaq fuq l-importanza li tittejjeb il-koerenza tal-politiki tal-inizjattivi tal-Unjoni, b'mod partikolari fir-rigward tal-kummerċ, l-iżvilupp sostenibbli, il-protezzjoni ambjentali, il-politiki industrijali, is-sajd u l-agrikoltura;
41. Jilqa' l-fatt li l-Ftehim fih sensiela ta' azzjonijiet kemm għall-UE kif ukoll għaċ-Ċili b'appoġġ għall-isforzi biex jiġu miġġielda l-prattiki tas-sajd illegali, mhux irrapportati u mhux regolati (IUU) u biex jgħin sabiex jiskoragħixxi l-kummerċ ta' prodotti minn speċijiet maqbuda minn dawk il-prattiki; jilqa' wkoll il-fatt li kemm l-UE kif ukoll iċ-Ċili reċentement ingħaqdu mal-Wegħda ta' Alleanza ta' Azzjoni dwar is-Sajd IUU, bl-ġhan li jistimulaw l-ambizzjoni u l-azzjoni fil-ġlied kontra s-sajd IUU;
42. Jilqa' l-fatt li r-reğjuni ultraperiferiċi tqiesu fil-miżuri ta' salvagwardja bilaterali tal-Ftehim;
43. Jistenna li d-dispożizzjonijiet dwar il-liberalizzazzjoni tal-investiment u l-protezzjoni tal-investiment se jkomplu jagħtu spinta lill-investimenti sostenibbli fiż-żewġ direzzjonijiet billi jiggarantixxu li l-investituri miż-żewġ naħħat jingħataw trattament ġust u mhux diskriminatorju; jenfasizza li l-investimenti jeħtieġu sigurtà legali, fiduċja u prevedibbiltà; jishaq li dawn id-dispożizzjonijiet dwar il-protezzjoni tal-investiment ikunu allinjati bis-shih mal-approċċ riformat tal-UE dwar il-protezzjoni tal-investiment, li għandu l-ġhan li għandu jiżgura bilanc xieraq bejn il-protezzjoni tal-investimenti u d-dritt tal-gvernijiet li jirregolaw fl-interess pubbliku; ifakk li dikjarazzjoni interpretattiva kongunta tikkonferma l-fehim tal-Partijiet li d-dispożizzjonijiet dwar il-protezzjoni tal-investiment iridu jiġu interpretati u applikati b'kunsiderazzjoni xierqa tal-impenji tagħhom skont il-Ftehim ta' Pariġi u tiċċara li l-investituri għandhom jistennew li l-UE u c-Ċili jadottaw miżuri biex jiġiġieldu t-tibdil fil-klima; jinnota li l-proċeduri għas-soluzzjoni tat-tilwim stabbiliti mill-ftehim isegwu s-Sistema ta' Qorti tal-Investiment tal-UE, bi tribunal permanenti, indipendenti u imparzjali u tribunal tal-appell; jenfasizza l-ħtieġa li jiġu implementati u mtejba aktar id-dispożizzjonijiet dwar il-protezzjoni tal-investiment f'konformità mar-rakkomandazzjoni tal-Parlament fir-riżoluzzjoni tiegħu tat-23 ta' Ĝunju 2022 dwar il-futur tal-politika ta' investiment internazzjonali tal-UE;
44. Huwa konvint li l-impenji l-ġoddha għall-aċċess għas-suq rigward il-kummerċ fis-servizzi se jġibu opportunitajiet ġodda ta' negozju għall-kumpaniji tal-UE u taċ-Ċili, inkluži l-intrapriżi żgħar u ta' daqs medju (SMEs); jinnota li l-Ftehim fih kapitolu tal-oħla livell dwar il-kummerċ digitali li se jiffaċilita l-kummerċ elettroniku u jipproteġi lill-klijenti online;
45. Jenfasizza li l-Ftehim jippreserva d-dritt tal-gvernijiet li jirregolaw fl-interess pubbliku, pereżempju biex jipproteġu s-saħħha pubblika, il-konsumaturi jew l-ambjent; jishaq li d-dritt tal-gvernijiet li jirregolaw mhuwiex limitat għal dawn l-oqsma; jissottolinja li l-

ftehim jiggarrantixxi d-dritt tal-awtoritajiet pubblici li jzommu s-servizzi pubblici bħall-edukazzjoni, il-kura tas-saħħa u l-ilma, jew li jerġgħu jinnazzjonalizzaw is-servizzi pprovduti privatament;

46. Jenfasizza li l-kumpaniji tal-UE u taċ-Ċili se jkunu jistgħu jibbenfikaw minn aċċess ahjar għas-swieq tal-akkwist pubbliku ghall-prodotti, is-servizzi u x-xogħol fil-livell (sotto)ċentrali; jenfasizza r-rekwiziti ta' trasparenza msaħħha; jilqa' l-fatt li l-ftehim jippermetti li l-entitajiet tal-akkwist iqisu l-kunsiderazzjonijiet ambjentali u soċjali matul il-proċedura ta' akkwist;
47. Jilqa' l-kapitolu ddedikat ghall-SMEs, li jirrappreżentaw proporzjon kbir tal-kummerċ UE-Ċili; jistieden lill-Kummissjoni tassisti lill-SMEs biex jisfruttaw bis-sħiħ l-opportunitajiet li jipprovdi l-ftehim modernizzat, inkluż billi tipprovdi gwida lin-negozji li jesportaw u jimportaw dwar l-opportunitajiet il-ġodda ta' aċċess għas-suq, kif ukoll billi tipprovdi appoġġ amministrattiv u tekniku, tissimplifika l-proċeduri u tindirizza l-ostakli tekniċi ghall-kummerċ li jolqtu b'mod sproporzjonat lill-SMEs;
48. Jisħaq li l-isforzi globali għall-ġlieda kontra t-tibdil fil-klima se jirrikjedu tranżizzjoni rapida lejn l-enerġija rinnovabbli u azzjoni rapida tal-gvern biex jiġu eliminati gradwalment il-fjuwils fossili, inkluż billi jitnaqqsu l-investimenti fil-fjuwils fossili u jitneħħew il-politiki tal-gvernijiet dwar il-klima mill-protezzjoni tal-investiment; jenfasizza li l-Ftehim għandu jappoġġja l-isforzi internazzjonali fit-tranżizzjoni lejn enerġiji rinnovabbli; iheġġeg lill-Partijiet jiżguraw l-allinjament tad-dispożizzjonijiet dwar il-protezzjoni tal-investiment mal-politiki ambjentali, id-drittijiet tax-xogħol u ddrittijiet tal-bniedem; jinnota, madankollu, li l-Ftehim jippermetti protezzjoni għall-investimenti fil-fjuwils fossili; jenfasizza li ġ-Ċili għandu l-potenzjal li jkollu rwol ewljeni fit-tranżizzjonijiet ekoloġici u ġusti globali, haġa li għandha tkunu ta' beneficiju wkoll għall-iżvilupp tal-kapaċitajiet industrijali tiegħu stess; jinnota li l-iżvilupp u l-espansjoni tas-settur tal-enerġija rinnovabbli u l-infrastruttura taċ-Ċili se jirrikjedu investimenti sostennibbi u prevedibbi massivi, inkluż minn kumpaniji tal-UE; jemmen, f'dan ir-rigward, li l-istratxija Global Gateway għandha tippermetti l-holqien ta' progetti strategici kongunti u ssaħħa il-bini tal-kapaċitajiet; jilqa' f'dan il-kuntest il-holqien ta' inizjattiva Ewropea għall-iżvilupp tal-idrogenu rinnovabbli fiċ-Ċili, li se tippromwovi l-iżvilupp ta' din l-industria strategika fil-pajjiż u l-holqien tal-impiegi filwaqt li jiġu promossi l-esportazzjonijiet tal-idrogenu rinnovabbli lejn l-Ewropa, kif ukoll lejn partijiet oħra tad-dinja;
49. Jenfasizza r-rwol ewljeni taċ-Ċili bħala fornitur ewljeni tal-materja prima kritika, inkluži dawk li huma essenzjali għat-tranżizzjonijiet digitali u ekoloġici, bħal-litju u r-ram; ifaħħar lis-shab Ċilien tagħna għall-impenn tagħhom li jikkoperaw mal-UE dwar provvisti ta' materja prima kritika, li jgħinu biex tiżid ir-reziljenza tal-UE f'setturi bħal dak tal-enerġija, tat-trasport u tal-infrastruttura digħiġi u d-difiża; jisħaq li dan il-Ftehim ta' beneficiju reċiproku se jiżgura aċċess mhux diskriminatorju għall-kumpaniji tal-UE għall-materja prima taċ-Ċili, filwaqt li jimmira li jħalli bieżżejjed spazju f'sens ta' politiki xierqa li ġiċ-Ċili biex johloq valur miżjud lokali bl-ipproċessar domestiku u t-trasformazzjoni tal-materja prima; jieħu nota tad-dispożizzjonijiet dwar l-ipprezzar doppju u r-restrizzjonijiet tal-monopolju tal-esportazzjoni; jemmen li l-UE għandha tappoġġja b'mod attiv li ġiċ-Ċili fl-isforzi tiegħu biex javvanza fil-katina tal-valur; huwa konvint li l-isfruttament tal-materja prima għandu jitwettaq b'mod ambjentalment u

soċjalment sostenibbli, u li għandu jkun ta' beneficiċju u ta' impenn għall-komunitajiet lokali, inkluži l-komunitajiet indiġeni, u li jirrispetta bis-shiħ id-drittijiet tagħhom, inkluż id-dritt għall-kunsens infurmat, ħieles u bil-quddiem; jilqa' b'sodisfazzjon il-Memorandum ta' Qbil bejn l-UE u ċ-Ċili dwar shubija strategika dwar ktajjen tal-valur sostenibbli tal-materja prima u jitlob li jiġi implimentat malajr;

Id-dispozizzjonijiet iċċitat

50. Iqis li huwa importanti li l-Kumitat Parlamentari Kongunt għandu jiġi infurmat bid-deċiżjonijiet u r-rakkmandazzjonijiet tal-Kunsill Kongunt u li l-Kumitat Parlamentari Kongunt jiġi jirrakkomanda lill-Kunsill Kongunt dwar l-implimentazzjoni tal-Ftehim; jappoġġja l-organizzazzjoni ta' żewġ laqgħat fis-sena tal-Kumitat Parlamentari Kongunt biex ikomplu jissahhu r-relazzjonijiet parlamentari bejn iż-żewġ partijiet;
  51. Jilqa' mekkaniżmu istituzzjonalizzat għall-invovlment tal-organizzazzjonijiet tas-socjetà civili fl-implimentazzjoni tal-Ftehim u t-tishħiħ tal-Gruppi Konsultattivi Domestici; jistieden lill-Kummissjoni u lill-awtoritajiet taċ-Ċili jiżguraw li s-socjetà civili tinvolvi ruħha b'mod attiv u sinifikanti, inkluži l-NGOs, ir-rappreżentanti indiġeni, ir-rappreżentanti tan-negozji u t-trade unions, fil-monitoraġġ tal-implimentazzjoni tal-Ftehim;
  52. Jistieden liż-żewġ partijiet jallokaw bieżżejjed riżorsi finanzjarji u assistenza teknika lill-Gruppi Konsultattivi Domestici biex ikunu jistgħu jwettqu l-kompli tagħhom kif xieraq; jistenna kooperazzjoni mill-qrib bejn l-UE u l-Gruppi Konsultattivi Domestici Ċileni;
  53. Iħegġeg liż-żewġ partijiet għall-introduzzjoni rapida tal-Ftehim, għall-benefiċċju ta' kulħadd, inkluži l-SMEs u n-nisa;
  54. Ifakk li l-Ftehim se jkun jeħtieg ratifika kemm fil-livell tal-UE kif ukoll f'dak tal-Istati Membri, filwaqt li l-Ftehim Interim dwar il-Kummerċi, li fih biss l-elementi kummerċjali u ta' investiment li jaqgħu taħt il-kompetenza eskluziva tal-UE, se jidħol fis-seħħ mar-ratifica tiegħi mill-Parlament u mill-Kunsill; huwa tal-fehma li l-qsim tal-ftehim bies jithaffef il-proċess ta' ratifika jirrispetta bis-shiħ it-tqassim tal-kompetenzi bejn l-UE u l-Istati Membri tagħha u jippermetti ratifika rapida tal-partijiet li jaqgħu taħt il-kompetenza eskluziva tal-UE, filwaqt li jżomm in-natura komprensiva tal-ftehim;
- ◦ ◦
55. Jagħti istruzzjonijiet lill-President tiegħi biex tgħaddi din ir-riżoluzzjoni lill-Kunsill, lill-Kummissjoni, lill-Viči President tal-Kummissjoni/Rappreżentant Għoli tal-Unjoni għall-Affarijiet Barranin u l-Politika ta' Sigurtà, lill-gvernijiet u lill-parlamenti tal-Istati Membri kif ukoll lill-Gvern u lill-Parlament tar-Repubblika taċ-Ċili.

NOTA SPJEGATTIVA

Ir-relazzjonijiet politici u ekonomici tal-UE maċ-Ċili bħalissa huma rregolati mill-Ftehim ta' Assoċjazzjoni tal-2002. Madankollu, id-dinja nbidlet b'mod konsiderevoli mill-2002, u r-relazzjonijiet kummerċjali u ta' investiment bejn l-UE u ċ-Ċili baqgħu taht il-potenzjal tagħhom f'dawn l-ahħar snin. Għalhekk, l-UE u ċ-Ċili bdew negozjati dwar il-modernizzazzjoni tal-ftehim fl-2017 sabiex iġibu l-ftehim f'konformità mal-aktar standards avvanzati u jisfruttaw il-potenzjali mhux sfruttati. In-negozjati dwar il-parti tal-kummerċ ġew konklużi fil-livell tekniku f'Ottubru 2021. Il-ftehim fil-principju dwar il-Ftehim Qafas Avvanzat (AFA) il-ġdid bejn l-UE u ċ-Ċili u l-Ftehim Interim dwar il-Kummerċ (ITA) thabbar fid-9 ta' Dicembru 2022.

L-AFA jikkonsisti f'parti politika u ta' kooperazzjoni u parti kummerċjali u ta' investiment, inkluži dispozizzjonijiet dwar il-liberalizzazzjoni tal-investiment u l-protezzjoni tal-investiment. It-test maqbul għaddej minn proċess ta' ratifika fuq żewġ binarji. Peress li l-AFA b'mod kumplessiv fih dispozizzjonijiet dwar oqsma ta' politika li għalihom l-UE tikkondivid i-l-kompetenza mal-Istati Membri tal-UE, bħall-protezzjoni tal-investiment, dan se jiġi ppreżżentat mhux biss lill-Parlament Ewropew għall-approvazzjoni iżda wkoll lill-Istati Membri kollha tal-UE għar-ratifica f'konformità mar-rekwiżiti kostituzzjonali tagħhom. B'mod parallel mal-AFA, l-ITA, li fih biss id-dispozizzjonijiet dwar il-kummerċ u l-investiment tal-AFA li jaqgħu taht il-kompetenza eskluziva tal-UE, ġie propost għall-iffirmar u l-konklużjoni fi proċedura ta' ratifika tal-UE biss. L-ITA jirrikjedi l-approvazzjoni tal-Parlament Ewropew, segwita mill-adozzjoni ta' deċiżjoni tal-Kunsill dwar il-konklużjoni. Ladarba l-AFA jidħol fis-seħħħ, l-ITA jiskadi awtomatikament.

Parti politika u ta' kooperazzjoni

L-instabbiltà internazzjonali attwali tenfasizza l-htiega li l-UE tagħti hajja gdida lis-shubijiet tagħha ma' pajjizi demokratici u li jhaddnu l-istess fehma sabiex jikkooperaw bilateralment u fil-fora multilateral biex tipproteġi ordni internazzjonali bbażat fuq ir-regoli abbaži tal-paċi, l-istat tad-dritt u l-iżvilupp sostenibbli;

Is-Summit ta' Lulju 2023 bejn l-UE u l-Komunità ta' Stati tal-Amerika Latina u tal-Karibew wera l-impenn miż-żewġ partijiet biex din is-shubija strategika tkompli tiġi approfondita abbaži ta' valuri u principji kondiviżi kif ukoll fuq rabbiet storiċi, lingwistiċi, kulturali u soċjali. Iċ-Ċili huwa għal zmien twil sieħeb ewljeni tal-UE fir-regjun u jikkondivid i-l-istess valuri demokratici u ħafna interassi komuni mal-UE; Il-Korapporteurs esprimew apprezzament għar-rwol tac-Ċili fid-djalogi bireġjonali u multilaterali.

Ir-relazzjonijiet istituzzjonalizzati bejn l-UE u ċ-Ċili jmorru lura għall-1967, meta l-Kummissjoni Ewropea stabbiliet rappreżentanza lokali f'Santiago de Chile, l-ewwel waħda fl-Amerika Latina. Fl-1990, ftit wara r-restawr tad-demokrazija fī-ċ-Ċili, il-Komunità Ekonomika Ewropea u ċ-Ċili ffirmsaw Ftehim Qafas ta' Kooperazzjoni. Dan ġie kkomplementat mid-Dikjarazzjoni Kongunta tal-1995 li stabbiliet djalogi politiku regolari.

Il-Ftehim ta' Assoċjazzjoni eżistenti tal-2022 sostna kooperazzjoni politika estensiva f'diversi oqsma bħad-drittijiet tal-bniedem, it-tibdil fil-klima, l-ambjent, il-governanza tal-oċeani, l-enerġija, is-sigurtà u d-difiża. Il-Korapporteurs iqisli li dan il-Ftehim kien storja ta' suċċess, peress li jipprovdi qafas legali ċar għal-djalogi regolari u jippermetti diskussjoni dwar ħafna

oqsma ta' interessa komuni.

Il-Ftehim Qafas Avvanzat (AFA) il-ġdid bejn l-UE u ċ-Ċili jirrifletti hafna mirrakkomandazzjonijiet tal-Parlament maħruġa qabel in-negozjar tal-Ftehim u għandu l-potenzjal li jespandi aktar id-djalogu politiku għal oqsma ġodda li jvarjaw miċ-ċiberkriminalità, il-glieda kontra l-hasil tal-flus u l-finanzjament tat-terrorizmu, għall-kooperazzjoni dwar kwistjonijiet polari. Il-Korapporteurs jenfasizzaw il-valur ġeopolitiku tal-Ftehim fid-dawl tal-preżenza ta' atturi oħra, bħaċ-Ċina.

L-AFA jistabbilixxi qafas istituzzjonal magħmul mill-Kunsill Kongunt, il-Kumitat Kongunt u s-Sottokumitat u korpi oħra biex jassistu lill-Kunsill Kongunt. Il-Kunsill Kongunt, fil-livell ministerjali, ser jissorvelja t-twettiq tal-objettivi tal-Ftehim u ser jissorvelja l-implimentazzjoni tiegħu. I-Kumitat Kongunt, fil-livell ta' uffiċċiali għolja, sejkun responsabbi għall-implimentazzjoni ġenerali tal-AFA. Id-dimensjoni parlamentari tal-Ftehim se tiġi żgurata minn Kumitat Parlamentari Kongunt magħmul minn Membri tal-Parlament Ewropew u tal-Kungress taċ-Ċili. L-AFA tipprevedi wkoll Forum tas-Socjetà Ċivili, li għandu jitlaqqa' bi ftehim reciproku, biex imexxi djalogu dwar l-implimentazzjoni tal-AFA. Il-Korapporteurs jilqgħu l-fatt li d-diplomazija parlamentari hija rikonoxxuta bħala pilastru tad-djalogu politiku maċ-Ċili.

Il-parti tal-kummerċ u l-investiment

Iċ-Ċili huwa wieħed mill-pajjiżi l-aktar prosperi u industrijalizzati tal-Amerika Latina. Għandu ekonomija miftuha hafna, li tiddependi ħafna fuq il-kummerċ internazzjonali. Iċ-Ċili huwa tielet l-akbar sieħeb kummerċjali tal-UE fl-Amerika Latina, filwaqt li għaċ-Ċili, l-UE kumplessivament hija tielet l-akbar sieħeb kummerċjali tiegħu u l-akbar sors ta' investiment dirett barrani tiegħu.

Il-Ftehim ta' Assoċjazzjoni eżistenti wassal għal żieda sinifikanti fil-volumi ta' kummerċ u investiment bejn l-UE u ċ-Ċili mid-dħul fis-seħħ tiegħu fl-2003. Il-kummerċ bilaterali bejn l-UE u ċ-Ċili kiber b'142 fil-mija bejn l-2002 u l-2021. Madankollu, ir-relazzjonijiet kummerċjali u ta' investiment baqgħu taħt il-potenzjal tagħhom f'dawn l-aħħar snin, peress li sadanittant iż-żewġ naħat ikkonkludew ftehimiet aktar ambizzju ma' shab oħra. B'riżultat ta' dan, l-UE, li fil-perjodu 2003-2009 kienet l-ewwel sieħeb kummerċjali taċ-Ċili, illum tinsab fit-tielet post (wara ċ-Ċina u l-Istati Uniti).

Il-Ftehim modernizzat se jippermetti liż-żewġ naħat iż-żidu b'mod qawwi l-kummerċ u l-investiment bilaterali tagħhom, peress li se joħloq opportunitajiet ġodda u žvilupp ta' benefiċċju reciproku fuq iż-żewġ naħat. Dan se jilliberalizza 96 fil-mija tal-linji tariffarji agrikoli li għadhom ma ġewx liberalizzati min-naħha taċ-Ċili u 66 fil-mija min-naħha tal-UE, fuq perjodu massimu ta' seba' snin, inkluži l-kwoti tariffarji eżistenti għall-ġobon tal-UE u għaċ-ċereali pprocessati Ċilieni. Dan se jirriżulta f'aktar minn 95 fil-mija tal-kummerċ bilaterali fil-merkanzija hielsa mid-dazju. Għal prodotti sensittivi hafna, l-esklużjonijiet se jkomplu japplikaw, inkluž għaż-żokkor fuq iż-żewġ naħat u għall-banana u r-ross fuq in-naħha tal-UE. Il-frott u l-hxejjex taċ-Ċili se jkomplu jkunu sogġetti għas-sistema ta' prezzi jiet ta' dħul tal-UE. L-UE se tipprovd aċċess addizzjonal għas-suq fil-forma ta' żieda fil-kwoti mingħajr dazju għal-laham tat-tjur, il-majjal, il-laħam tan-nagħaq, iċ-ċanga, it-tewm u l-ħut ippreżervat fil-laned miċ-Ċili. Kwoti ġodda bħal dawn għaċ-Ċili se jinfethu għaż-żejt taż-zebbuġa, il-preparazzjoni tal-frott u ogġetti oħra. Il-Ftehim se jiaprotegi 216-il

indikazzjoni geografika (IG) mill-UE fiċ-Ċili u 18-il IG miċ-Ċili fl-UE. Il-kummerċ bilaterali fil-prodotti industrijali kien digà liberalizzat għalkollox fl-ambitu tal-ftehim attwali.

L-AFA fih ukoll kapitoli tal-ogħla livell ta' žvilupp tekniku dwar l-investiment u s-servizzi, li jiżguraw li l-investituri Ewropej jingħataw l-istess trattament bħal dawk Ċilieni meta jistabbilixxu u joperaw in-negozji tagħhom fiċ-Ċili, u viċi versa. Il-Ftehim jiġi salvagwardja d-dritt tal-awtoritajiet pubbliċi li jirregolaw fl-interess pubbliku. Dan jinkludi d-dritt li jinżammu servizzi pubbliċi bhall-edukazzjoni, il-kura tas-saħħha u l-ilma, jew li servizzi pprovduti privatament jiġu rritornati lis-settur pubbliku.

Id-dispożizzjonijiet ghall-protezzjoni tal-investiment se jissostitwixxu d-dispożizzjonijiet attwali fit-trattati bilaterali ghall-protezzjoni tal-investiment li ċ-Ċili kkonkluda ma' 16-il Stat Membru tal-UE; Iċ-Ċili qabel li japplika l-approċċi riformat tal-UE għas-soluzzjoni tat-tilwim dwar l-investiment, u b'hekk jissostitwixxi l-mudell tradizzjonal għas-soluzzjoni tat-tilwim bejn l-investitur u l-istat ibbaż fuq arbitraġġ privata bil-mudell tas-Sistema ta' Qorti tal-Investiment (ICS) tal-UE.

Il-ftehim il-ġdid se jikkontribwixxi wkoll għal tranżizzjoni ekologika aktar ġusta u ekwa għaż-żewġ shab. B'mod kruċjali, il-Ftehim se jiżgura aċċess mingħajr diskriminazzjoni għal materja prima kritika u enerġija nadifa, filwaqt li jikkontribwixxi ghall-valur miżjud lokali fiċ-Ċili. Il-kapitolu dwar l-enerġija u l-materja prima jipprob bixxi l-monopolji tal-esportazzjoni u l-importazzjoni u l-ipprezzar doppju, filwaqt li jippermetti liċ-Ċili xi spazju ta' politika biex jiffacċilita l-holqien ta' setturi industrijali ġoddha billi jistabbilixxi prezz domestiku aktar baxx f'ċerti limiti.

Il-pilastru kummerċjali tal-AFA jinkludi wkoll kapitolu komprensiv dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli, li fih impenji ambizzju u vinkolanti dwar kwistjonijiet soċjali, tax-xogħol u ambjentali. Barra minn hekk, iċ-Ċili u l-UE impenjaw ruħhom f'dikjarazzjoni konġunta li takkumpanja l-AFA li jirrieżaminaw il-ftehim hekk kif jidħol fis-seħħ sabiex jallinjawħ mal-istandardi ta' sostenibbiltà l-aktar aġġornati, b'mod partikolari l-approċċi il-ġdid tal-UE dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli. Dan se jiżgura li l-impenji dwar id-drittijiet soċjali u tax-xogħol, inkluži d-drittijiet indiġeni bhall-kunsens liberu, minn qabel u infurmat, kif ukoll l-istandardi ambjentali jkunu infurzabbli b'mod aktar effettiv.

Il-Korapporteur huma partikolarment sodisfatti li l-Kummissjoni semgħet it-talbiet tal-Parlament Ewropew ghall-inklużjoni ta' kapitolu ddedikat dwar il-kummerċ u l-ġeneru, l-ewwel darba li dan qatt sar fi ftehim kummerċjali tal-UE. L-ugwaljanza bejn il-ġeneri hija wieħed mill-valuri ewlenin tal-UE, u trid tigi avvanzata fl-istadji kollha u fil-politiki kollha. Dan il-kapitolu, b'impenji ambizzju, se jistabbilixxi preċedent ġdid għall-ugwaljanza bejn il-ġeneri permezz tar-relazzjonijiet kummerċjali tal-UE.

Konklużjoni

L-AFA se jippermetti lill-UE tikkonsolida u ssahħħah aktar ir-relazzjoni tagħha ma' wieħed mill-aktar shab importanti u affidabbli tagħha fl-Amerka Latina. Il-Ftehim juri li l-UE tista' taħdem flimkien ma' shab tal-istess fehma biex tavvanza kummerċ ġust, sostenibbli u bbażat fuq il-valuri. Fi żmien meta l-ordni dinji multilaterali, li jinkludi l-kummerċ miftuħ u bbażat fuq ir-regoli, qed jiġi kkontestat dejjem aktar, dan il-ftehim huwa wkoll sinjal qawwi kontra ttendenzi protezzjonisti u jippermetti liż-żewġ shab jiddiversifikaw il-ktajjen tal-provvista tagħhom.

Il-ftehim se jgħib ir-relazzjoni kummerċjali u ta' investiment bejn l-UE u ċ-Ċili f'konformità mal-istandardi l-aktar avvanzati f'oqsma relatati mal-ugwaljanza bejn il-ġeneri, id-drittijiet tal-ħaddiema, il-protezzjoni ambientali u d-drittijiet tal-bniedem u tal-popli indiġeni. Dan se jelmina l-biċċa l-kbira tat-tariffi li fadal u se johloq opportunitajiet ġodda sinifikanti għat-tkabbi ekonomiku u l-iżvilupp sostenibbli. Billi jiżgura trattament ugwali għall-investituri miż-żewġ nahat, il-Ftehim se jinċentiva aktar kumpaniji Ewropej biex jinvestu fiċ-Ċili u viċi versa, inkluż f'setturi strategici bħall-enerġiji rinnovabbli u l-materja prima.

Il-Korapporteur għalhekk jirrakkomandaw li tingħata l-approvażzjoni għal dan il-ftehim.

**ANNESS: ENTITAJIET JEW PERSUNI
LI R-RAPPORTEURS IRČEVEW KONTRIBUT MINGHANDHOM**

Skont l-Artikolu 8 tal-Anness I tar-Regoli ta' Proċedura, ir-rapporteurs jiddikjaraw li rċevel kontribut mingħand l-entitajiet jew il-persuni li ġejjin fit-thejjija tar-rapport, sal-adozzjoni tiegħu fil-kumitat:

Tabella 1. Kontribut li rċeviet María Soraya Rodríguez Ramos

Entità u/jew persuna
Mission of Chile to the European Union
European External Action Service

Tabella 2. Kontribut li rċeviet Samira Rafaela

Entità u/jew persuna
Mission of Chile to the European Union
Chilean Vice-Minister for Trade
Indigenous representative
DigitalEurope
BusinessEurope
European Climate Foundation
American Chamber of Commerce to the EU
EuroChambres
Copa-Cogeca
EUROBAT
International Labour Organization
Greenpeace
Oxfam
Human Rights Watch
European Raw Materials Alliance
Chilean Minister of Economy, Development and Tourism
Chilean Minister of Mining
Chilean Minister of Energy
Chilean Minister of Labour
Confederación de la Producción y del Comercio
Sociedad de Fomento Fabril
Cámara de Comercio de Santiago
Unión Nacional de Trabajadores
Central Autónoma de Trabajadores
Central Unitaria de Trabajadores
Diego Portales University
Comunidad de Organizaciones Solidarias
Observatorio Ciudadano

Centre for Intercultural Indigenous Studies
Feminist Lawyers' Association
Andres Hurtado University
Chile's Fair Trade Association
Chilean Minister Secretary General of the Presidency
Chilean Minister for Foreign Affairs
European Services Forum
Catholic University of Valparaíso-Chile
Women Economic Forum Chile
CELCAA
Chilean Senate representatives
Chilean Undersecretary of Foreign Affairs
President of Chile
Minister of Finance
Chilean Constitutional Convention representatives
Observatorio Nueva Constitución
Espacio Público, Rumbo Colectivo
Instituto de Estudios de la Sociedad
LEASUR
Rompiendo el Silencio
Directora Observatorio contra el Acoso Callejero
Universidad de Chile
Municipality of Peñalolén
Universidad de Santiago de Chile

Il-listi ta' hawn fuq huma mfassla taħt ir-responsabbiltà eskluživa tar-rapporteurs.

7.12.2023

OPINJONI TAL-KUMITAT GHALL-AGRIKOLTURA U L-IŻVILUPP RURALI

għall-Kumitat għall-Kummerċ Internazzjonal

dwar il-Ftehim Qafas Avvanzat bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha, minn naħa waħda, u r-Repubblika taċ-Ċili, min-naħa l-ohra
(2023/0260R(NLE))

Rapporteur għal opinjoni: Francisco Guerreiro

SUGGERIMENTI

Il-Kumitat għall-Agrikoltura u l-Iżvilupp Rurali jistieden lill-Kumitat għall-Kummerċ Internazzjonal, bħala l-kumitat responsabbli, biex jinkorpora s-suġġerimenti li ġejjin fil-mozzjoni għal riżoluzzjoni tiegħu:

- A. billi č-Ċili huwa t-tielet l-akbar sieħeb kummerċjali tal-UE fl-Amerika Latina u sieħeb kummerċjali strategiku fit-tul, li l-esportazzjonijiet primarji tiegħu lejn l-UE huma l-frott, il-ħut u l-prodotti tal-forestrija;
- B. billi l-Ftehim ta' Assoċjazzjoni bejn l-UE u č-Ċili, fis-seħħ mill-2003, espanda b'mod sinifikanti l-kummerċ bilaterali, inkluż fis-settur agroalimentari, u b'hekk għamel lill-UE t-tielet l-akbar sieħeb kummerċjali taċ-Ċili, u issa jeħtieg li jiġi modernizzat u aġġornat fid-dawl tax-xenarju mibdul, inkluż billi jipprovi beneficiċċi reciprocċi għass-setturi agroalimentari fl-UE u fiċ-Ċili, filwaqt li jippreserva l-ghajxien dipendenti fuq l-agrikoltura lokali;
- C. billi l-kriżijiet globali reċenti u l-gwerra ta' aggressjoni tar-Russja kontra l-Ukrajna enfasizzaw il-ħtieġa ta' shab kummerċjali diversi u ktajjen tal-provvista tal-ikel affidabbli fi ktajjen tal-valur globalizzati varjabbli, kif ukoll il-ħtieġa li s-sistema tal-ikel tagħna ssir aktar reziljenti u kapaċi tlaħhaq b'mod awtonomu ma' kriżijiet futuri, b'użu aktar effiċċienti tal-inputs; billi mod wieħed kif tiġi ssodisfata din il-ħtieġa huwa li jissahha r-relazzjonijiet soċjali, ekonomiċi u politici ma' shab tal-istess fehma bħaċ-Ċili; billi l-UE u s-shab kummerċjali tagħha għandhom ifasslu ftehimiet kummerċjali sabiex iżommu s-sigurtà tal-ikel u l-produzzjoni agrikola sostenibbli għas-shab kollha;
- D. billi č-Ċili qed isahħaħ il-kooperazzjoni tiegħu mal-UE dwar ktajjen ta' provvista sostenibbli għall-materja prima, inkluża l-materja prima kritika, billi jiżviluppa progetti kongunti u jiffacilita r-rabtiet kummerċjali u ta' investimenti;
- E. billi l-politika kummerċjali tal-Unjoni għandha tikkontribwx xi biex jogħlew l-istandardi ambjentali u tal-benessri tal-annimali u tiżgura l-protezzjoni u r-rispett tad-drittijiet tal-bniedem, b'mod partikolari d-drittijiet indigeni, id-dritt għall-ikel u l-ilma, u

d-drittijiet tal-bdiewa u ta' persuni oħra li jaħdmu f'żoni rurali, bl-ġħan li jiġu garantiti standards ġħoljin u kundizzjonijiet ekwi; billi l-politika kummerċjali ġħandha tqis ukoll l-importanza li tigi estiża l-protezzjoni tal-indikazzjonijiet ġeografici (IĞ) għall-prodotti agroalimentari sabiex tigi żgurata l-preservazzjoni tal-awtencitā gastronomika taż-żewġ sħab kummerċjali;

1. Jilqa' l-modernizzazzjoni tar-relazzjonijiet kummerċjali bejn l-UE u c-Ċili permezz tal-inklużjoni ta' dispożizzjonijiet ġodda dwar is-sostenibbiltà fil-kapitolu dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli tal-Ftehim Qafas Avvanzat (AFA) bejn l-UE u c-Ċili, kif ukoll il-klawżola ta' rieżami biex jitqiesu l-istandardi ambjentali u socjali li qed jinbidlu u, għall-ewwel darba, kapitolu ddedikat dwar il-kummerċ u l-ugwaljanza bejn il-ġeneri; jinnota, madankollu, li l-kapitolu dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli ma jipprevedix sanzjonijiet; jissottolinja l-htiega li tigi żgurata implementazzjoni effettiva tad-dispożizzjonijiet dwar is-sostenibbiltà; jistieden lill-Kummissjoni u lill-Kunsill jikkunsidraw li jittrattaw l-agrikoltura u l-ikel f'qafas iddedikat fir-relazzjonijiet kummerċjali bilaterali u multilaterali tal-Unjoni;
2. Jiddispjaċiħ li, filwaqt li l-AFA jirrikjedi li ž-żewġ partijiet jimplimentaw kontributi stabbiliti fil-livell nazzjonali, la l-Ftehim ta' Parigi u lanqas il-konvenzjonijiet tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol (ILO) ma jaqgħu taħt il-kapitolu ewljeni dwar is-soluzzjoni tat-tilwim; jinnota li l-kapitolu dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli (TSD) huwa biss parżjalment konformi mar-rieżami tat-TSD adottat mill-Kummissjoni; jirrikonoxxi li d-dikjarazzjoni UE-Ċili dwar il-kapitolu dwar it-TSD titlob rieżami mad-dħul fis-seħħ tal-AFA; jitlob li jiġu inkluži sanzjonijiet għan-nuqqas ta' konformità li għandhom jiġu kkunsidrati f'dan ir-rieżami ppjanat; jinnota li l-mekkaniżmu emendat għas-soluzzjoni tat-tilwim li jiġura l-eżiġi u jindirizza n-nuqqas ta' konformità huwa titjib meta mqabel mal-biċċa l-kbira tal-ftehimiet ta' kummerċ hieles miftiehma qabel;
3. Jirrikonoxxi l-eliminazzjoni tat-tariffi fuq l-esportazzjonijiet tal-UE, li teżenta 99,9 % tal-esportazzjonijiet mit-tariffi, u li tista' tkun favorevoli għall-produtturi tal-Unjoni ta' prodotti agroalimentari ta' kwalità ġħolja; jisħaq, fl-istess ħin, fuq l-importanza li jiġu protetti s-setturi agrikoli vulnerabbi tal-UE permezz ta' kwoti tariffarji (TRQs); jilqa' l-fatt li l-kwoti tariffarji għal-laħam taċ-ċanga u dak tan-nagħaq, li huma t-tnejn prodotti sensittivi, ma għadhomx jinkludu żieda annwali awtomatika, peress li din hija sostitwita b'ammont fiss li se jiġura aċċess għas-suq aktar stabbli u limitat b'mod ċar għall-prodotti tal-laħam taċ-Ċili fil-futur; jistieden lill-Kummissjoni taġġgora l-valutazzjoni tal-impatt kumulattiv tagħha dwar l-impatt tal-ftehimiet kummerċjali kollha fuq is-settur agrikolu tal-UE u, b'mod spċificu, tevalwa l-komponenti agrikoli tal-AFA flimkien ma' konċessjonijiet skont arrangamenti kummerċjali oħra eżistenti u ppjanati sabiex tigi evitata l-akkumulazzjoni eċċessiva tagħhom;
4. Jirrikonoxxi l-isforzi li saru fuq prodotti agrikoli sensittivi tal-UE bħal-laħam (laħam taċ-ċanga, tat-tjur, tal-majjal u tan-nagħaq), certu frott u ħaxix (eż-żewm, meraq tat-tuffieħ, meraq tal-ġħeneb) u žejt taż-żeġebuġa billi jiġi impost aċċess limitat u kkontrollat għal prodotti sensittivi ħafna li jużaw it-TRQs u jiġu eskużi z-zokkor u l-banana minn kwalunkwe liberalizzazzjoni tal-kummerċ bl-ġħan li tigi protetta l-produzzjoni tal-UE; jitlob li kwalunkwe konċessjoni kummerċjali futura jew riveduta tkun bil-kundizzjoni li jiġu ssodisfati l-istandardi tal-produzzjoni li joffru garanziji

ekwivalenti għal dawk tal-UE f'termini ta' sikurezza tal-ikel, sostenibbiltà, benessri tal-animali u kundizzjonijiet soċjali;

5. Jirrikonoxxi li l-AFA jipprotegi b'success 216-il IĠ agrikola oħra tal-UE u 18-il IĠ Čilena, minbarra l-ftehimiet eżistenti dwar l-inbejjed u l-ispirti, li jipproteġu 1 745 IĠ tal-UE ghall-inbejjed u 257 IĠ tal-UE ghall-ispirti u l-inbejjed aromatizzati; jistieden lill-Kummissjoni tiżgura infurzar effettiv tar-regoli dwar il-protezzjoni tal-IĠ ghall-prodotti tal-UE fiċ-Čili u tikkunsidra li tespandi l-lista ta' prodotti tal-IĠ protetti;
6. Jilqa' l-inklużjoni ta' kapitolu ddedikat dwar sistemi tal-ikel sostenibbli (SFS) li jippromwovi l-kooperazzjoni bilaterali u internazzjonali dwar sistemi tal-ikel sostenibbli, inkluži dispożizzjonijiet dwar il-benessri tal-animali, b'mod partikolari impenji reċiproċi biex tinżamm l-eliminazzjoni gradwali tal-użu tal-antibiotiči bhala promoturi tat-tkabbir, fis-seħħi fiċ-Čili mill-2018; iheġġeg lill-Kummissjoni tagħmel użu shiħ mid-dispożizzjonijiet ta' kooperazzjoni li jinsabu f'dak il-kapitolu u tiffaċilita l-iskambju ta' informazzjoni dwar prattiki agrikoli innovattivi sabiex l-ambizzjoni tagħha tkun tal-istess livell bħall-isforzi ta' sostenibbiltà tal-UE fil-leġiżlazzjoni dwar il-mitigazzjoni tat-tibdin fil-klima, il-bijodiversità u l-protezzjoni ambientali; jirrimarka, madankollu, li l-kapitolu ma jmurx lil hinn mid-dispożizzjonijiet dwar il-kooperazzjoni;
7. Jissottolinja l-ħtieġa li dan il-ftehim u l-ftehimiet l-oħra kollha ta' kummerċ tieles iffirmsati mill-UE jinkludu l-mekkaniżmu ta' entità unika tal-UE, filwaqt li jiġi evitat li kull Stat Membru jkollu jiffirma protokoll biex jesporta prodotti agroalimentari lejn pajjiż terz u b'hekk jittejjeb il-potenzjal ġenerali ta' esportazzjoni tal-ftehimiet u jitnaqqsu l-piż u l-ispejjeż bla bżonn;
8. Jinsisti li l-produtturi Čilensi li jesportaw lejn l-UE jeħtiġilhom jaapplikaw standards ta' produzzjoni ekwivalenti għal dawk tal-bdiewa tal-UE dwar is-sikurezza u l-kwalità tal-ikel u l-ghalf, it-traċċabbiltà, is-sostenibbiltà, il-benessri tal-animali u l-użu ta' prodotti mediciinali veterinarji u fitosanitarji, inkluži l-antimikrobiċi; jistieden lis-Sottokumentat SFS jaqbel dwar azzjonijiet biex jinkiseb dan; jistieden lill-Kummissjoni tipproponi qafas ta' monitoraġġ adegwaw u tirrapporta lill-Parlament Ewropew fil-ħin dwar il-progress li jkun sar fl-applikazzjoni ta' standards ta' produzzjoni ekwivalenti għall-UE għall-importazzjonijiet Čilensi; jissottolinja li kundizzjonijiet ekwi jridu jsiru prerekwiżit għall-ftehimiet kummerċjali kollha dwar il-prodotti agrikoli sabiex jiġu protetti l-interessi tal-bdiewa, tal-produtturi u tal-konsumaturi Ewropej; jitlob li l-miżuri mera jiġi inkluži kif xieraq fir-regolamenti rilevanti kollha hekk kif l-Unjoni taġġonna u ttejjeb l-istandardi agrikoli tagħha, inkluż dwar il-benessri tal-animali;
9. Ifaħħar lis-shab Čilensi tagħna għall-impenn tagħhom li jikkooperaw mal-UE dwar provvisti ta' materja prima kritika, li jgħinu biex tiżdied ir-reżiljenza tal-UE fl-oqsma tad-difiża, tal-enerġija, tat-trasport u tal-infrastruttura digitali moderna, b'benefiċċċi indiretti għas-settur agrikolu;
10. Iheġġeg lill-UE u liċ-Čili jikkunsidraw kooperazzjoni bilaterali jew multilaterali fl-iżvilupp ta' prattiki ta' produzzjoni sostenibbli u ambjentalment responsabbli u l-iskambju tal-ahjar prattiki fir-riċerka, l-innovazzjoni u l-iżvilupp teknoloġiku; jilqa' l-intenzjoni taż-żewġ partijiet li jiskambjaw għarfien espert dwar l-iżvilupp u l-implementazzjoni tal-istandardi tal-benessri tal-animali; iheġġeg bil-qawwa liż-żewġ

partijiet jiżguraw l-involviment attiv tas-soċjetà civili fl-implementazzjoni tal-AFA, b'mod partikolari permezz ta' gruppi konsultattivi domestiċi; jistieden liż-żewg partijiet jiżguraw l-istabbiliment rapidu ta' gruppi konsultattivi domestiċi effettivi u bbilanċjati u jiżguraw li l-fehmiet tagħhom jitqiesu b'mod trasparenti fil-konsultazzjonijiet bejn il-gvernijiet previsti fl-AFA

**ANNESS: ENTITAJIET JEW PERSUNI
LI R-RAPPORTEUR GHAL OPINJONI RČIEVA KONTRIBUT MINGHANDHOM**

Ir-rapporteur għal opinjoni jiddikjara, taħt ir-responsabbiltà eskluživa tiegħu, li ma rċieva l-ebda kontribut minn entità jew persuna li jrid jissemma f'dan l-Anness f'konformità mal-Artikolu 8 tal-Anness I tar-Regoli ta' Proċedura.

**INFORMAZZJONI DWAR L-ADOZZJONI
FIL-KUMITAT LI JINTALAB JAGHTI OPINJONI**

Artikolu 58 – Proċedura b’kumitati kongunti Data tat-thabbir fis-seduta plenarja	19.10.2023	
Data tal-adozzjoni	7.12.2023	
Riżultat tal-votazzjoni finali	+: -: 0:	22 4 5
Membri preženti ghall-votazzjoni finali	Mazaly Aguilar, Clara Aguilera, Carmen Avram, Benoît Biteau, Franc Bogovič, Daniel Buda, Asger Christensen, Ivan David, Jérémie Decerle, Herbert Dorfmann, Luke Ming Flanagan, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Martin Hlaváček, Camilla Laureti, Gilles Lebreton, Norbert Lins, Colm Markey, Marlene Mortler, Ulrike Müller, Juozas Olekas, Bert-Jan Ruissen, Anne Sander	
Sostituti preženti ghall-votazzjoni finali	Claude Gruffat, Peter Jahr, Gabriel Mato, Dan-Ştefan Motreanu, Michaela Šojdrová, Thomas Waitz	
Sostituti (skont l-Artikolu 209(7)) preženti ghall-votazzjoni finali	Vlad Gheorghe, Eric Minardi	

**VOTAZZJONI FINALI B'SEJHA TAL-ISMIJET
FIL-KUMITAT LI JINTALAB JAGHTI OPINJONI**

22	+
ECR	Mazaly Aguilar, Bert-Jan Ruissen
ID	Gilles Lebreton, Eric Minardi
PPE	Franc Bogovič, Daniel Buda, Herbert Dorfmann, Peter Jahr, Norbert Lins, Colm Markey, Gabriel Mato, Marlene Mortler, Dan-Ştefan Motreanu, Michaela Šojdrová
Renew	Asger Christensen, Vlad Gheorghe, Martin Hlaváček, Ulrike Müller
S&D	Clara Aguilera, Carmen Avram, Camilla Laureti, Juozas Olekas

4	-
ID	Ivan David
PPE	Anne Sander
The Left	Luke Ming Flanagan
Verts/ALE	Benoît Biteau

5	0
Renew	Jérémy Decerle
Verts/ALE	Claude Gruffat, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Thomas Waitz

Tifsira tas-simboli użati:

- + : favur
- : kontra
- 0 : astensjoni

**INFORMAZZJONI DWAR L-ADOZZJONI
FIL-KUMITAT RESPONSABBLI**

Artikolu 58 – Proċedura b’kumitati konġunti Data tat-thabbir fis-seduta plenarja	19.10.2023
Data tal-adozzjoni	24.1.2024
Riżultat tal-votazzjoni finali	+: -: 0: 61 7 13
Membri preženti ghall-votazzjoni finali	François Alfonsi, Barry Andrews, Maria Arena, Petras Auštrevičius, Saskia Bricmont, Jordi Cañas, Daniel Caspary, Susanna Ceccardi, Włodzimierz Cimoszewicz, Katalin Cseh, Arnaud Danjean, Paolo De Castro, Emmanouil Frangos, Michael Gahler, Markéta Gregorová, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Heidi Hautala, Karin Karlsbro, Dietmar Köster, Miapetra Kumpula-Natri, Danilo Oscar Lancini, Bernd Lange, David Lega, Leopoldo López Gil, Lukas Mandl, Margarida Marques, Pedro Marques, Gabriel Mato, Sara Matthieu, Emmanuel Maurel, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Javier Nart, Urmas Paet, Demetris Papadakis, Tonino Picula, Carles Puigdemont i Casamajó, Samira Rafaela, Thijs Reuten, Inma Rodríguez-Piñero, Isabel Santos, Mounir Satouri, Ernő Schaller-Baross, Andreas Schieder, Helmut Scholz, Joachim Schuster, Sven Simon, Jordi Solé, Sergei Stanishev, Dominik Tarczyński, Hermann Tertsch, Kathleen Van Brempt, Marie-Pierre Vedrenne, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Jörgen Warborn, Charlie Weimers, Tomáš Zdechovský, Juan Ignacio Zoido Álvarez, Željana Zovko
Sostituti preženti ghall-votazzjoni finali	Anna-Michelle Asimakopoulou, Marek Belka, José Manuel García-Margallo y Marfil, Christophe Grudler, Andrzej Halicki, Michiel Hoogeveen, Włodzimierz Karpiński, Seán Kelly, Georgios Kyrtos, Morten Løkkegaard, Liudas Mažylis, Javier Moreno Sánchez, María Soraya Rodríguez Ramos
Sostituti (skont l-Artikolu 209(7)) preženti ghall-votazzjoni finali	Izaskun Bilbao Barandica, Paolo Borchia, Pilar del Castillo Vera, Antonio Maria Rinaldi, Lucia Vuolo

**VOTAZZJONI FINALI B'SEJĦA TAL-ISMIJET
FIL-KUMITAT RESPONSABBLI**

61	+
ECR	Emmanouil Frakos, Michiel Hoogeveen, Dominik Tarczyński
NI	Carles Puigdemont i Casamajó, Ernő Schaller-Baross
PPE	Anna-Michelle Asimakopoulou, Daniel Caspary, Pilar del Castillo Vera, Michael Gahler, José Manuel García-Margallo y Marfil, Andrzej Halicki, Włodzimierz Karpinski, Séan Kelly, David Lega, Leopoldo López Gil, David McAllister, Lukas Mandl, Gabriel Mato, Liudas Mažylis, Vangelis Meimarakis, Sven Simon, Lucia Vuolo, Jörgen Warborn, Tomáš Zdechovský, Juan Ignacio Zoido Álvarez, Željana Zovko
Renew	Barry Andrews, Petras Austrevičius, Izaskun Bilbao Barandica, Jordi Cañas, Katalin Cseh, Klemen Grošelj, Christophe Grudler, Bernard Guetta, Karin Karlsbro, Georgios Kyrtsov, Morten Løkkegaard, Javier Nart, Urmas Paet, Samira Rafaela, María Soraya Rodríguez Ramos, Marie-Pierre Vedrenne
S&D	Marek Belka, Włodzimierz Cimoszewicz, Paolo De Castro, Dietmar Köster, Miapetra Kumpula-Natri, Bernd Lange, Margarida Marques, Pedro Marques, Sven Mikser, Javier Moreno Sánchez, Alessandra Moretti, Demetris Papadakis, Tonino Picula, Thijs Reuten, Inma Rodríguez-Piñero, Isabel Santos, Joachim Schuster, Sergei Stanishev, Kathleen Van Brempt

7	-
ECR	Charlie Weimers
S&D	Andreas Schieder
The Left	Emmanuel Maurel, Helmut Scholz
Verts/ALE	Saskia Bricmont, Sara Matthieu, Mounir Satouri

13	0
ECR	Hermann Tertsch
ID	Paolo Borchia, Susanna Ceccardi, Danilo Oscar Lancini, Antonio Maria Rinaldi
PPE	Arnaud Danjean
S&D	Maria Arena
Verts/ALE	François Alfonsi, Markéta Gregorová, Heidi Hautala, Jordi Solé, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz

Tifsira tas-simboli użati:

- + : favur
- : kontra
- 0 : astensjoni